

УДК 341.63

DOI <https://doi.org/10.32782/yuv.v4.2022.20>**К. Спиридонова,**аспірантка кафедри економічного права та економічного судочинства
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

АРБІТРАБЕЛЬНІСТЬ СПОРІВ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Термін “арбітрабельність” незважаючи на відсутність законодавчого визначення широко використовується у науковій літературі та судовій практиці. Зважаючи на різноманіття поглядів та думок практична імплементація не визначеного терміну викликає не тільки неоднозначність розуміння поняття “арбітрабельність” а й колізії під час практичного його застосування, зокрема, у судовій практиці. Метою уніфікації терміну є сприяння зменшенню рівня абстрактності згаданого поняття, що мінімізує ризики виникнення спірних та неоднозначних ситуацій.

Правильна кваліфікація державними судами такої категорії як «арбітрабельність» має важливе значення під час дослідження підстав для скасування та відмови у виконанні арбітражного рішення. Актуальним питанням арбітрабельності є і для господарських судів, коли предметом розгляду стає дійсність арбітражної угоди та/або виконання арбітражної угоди.

Що стосується діючого законодавства України, то ні процесуальні кодекси (Цивільний процесуальний кодекс України, Господарський процесуальний кодекс України), ні Закон України “Про міжнародний комерційний арбітраж” не надають визначення терміну “арбітрабельність”, так само як і не містять будь яких прямих посилань на нього. Поняття «арбітрабельності» також не врегульовано на конвенційному рівні і не міститься у міжнародних нормативно-правових актах.

У спеціальній літературі арбітрабельність розглядається вченими як багатогранна концепція, яка включає в себе не тільки питання того, чи може об’єкт того чи іншого спору передаватись сторонами на розгляд до міжнародного комерційного арбітражного суду, а й питання, пов’язані із здатністю суб’єктів укласти відповідну арбітражну угоду та питання відповідності спору іншим критеріям, що дозволяє його розгляд недержавними судовими установами.

Ю. Притика зазначає, що “арбітрабельність” це відповідність спору, що виник між сторонами, категорії спорів, які можуть бути предметом третейського розгляду на підставі права, яке застосовується при вирішенні спору [1, 30].

Л. Винокурова вказує, що в узгальненому вигляді арбітрабельність спорів це здатність спору бути предметом арбітражного розгляду, а арбітрабельними вважаються спори, допустимі національним законодавством для розгляду міжнародним комерційним арбітражем [2, 143].

Купцова М. вважає, що за допомогою терміна “арбітрабельність” окреслюється коло спорів, що входять до компетенції третейських судів та можуть бути предметом третейського розгляду [3, 41].

Також в літературі зустрічається думка про те, що під арбітрабельністю розуміється допустимість передачі спору на розгляд міжнародному комерційному арбітражу [4, 177].

Зарубіжні науковці приходять до висновку, що поняття арбітрабельності включає в себе відповідь на просте питання – які типи спорів можуть або не можуть бути передані на розгляд до арбітражу і які специфічні категорії спорів не передаються на розгляд до арбітражу [5].

Юзеф Карім визначає арбітрабельність як фундаментальне вираження свободи арбітражу. Вчений зазначає, що арбітрабельність визначає обсяг повноважень сторін звернутись першочергово саме до арбітражу [6, 49].

Автор під арбітрабельністю розуміє властивість певного спору та відповідність його встановленим критеріям, що дозволяє передати такий спір на розгляд до міжнародного комерційного арбітражу.

Незважаючи на відсутність визначення терміну «арбітрабельність», українські суди використовують даний термін під час обґрунтування своєї позиції та винесення судових рішень.

Розглядаючи справу № 519/15/17 Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду підкреслив, що під час розгляду клопотання про визнання та надання дозволу на примусове виконання на території України іноземного арбітражного рішення, суд зобов'язаний *ex officio* з'ясувати питання арбітрабельності спору, тобто вирішити, чи може бути об'єкт спору предметом арбітражного розгляду за законами країни, в якій заявлено прохання про визнання та надання дозволу на примусове виконання рішення міжнародного арбітражу. Верховний суд висловився, що оцінюючи, чи є спір арбітрабельним, необхідно враховувати суб'єктний склад учасників спору та предмет спору [7].

Розглядаючи справу № 824/199/20 Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду, дослідив питання арбітрабельності

спору, що виник між сторонами, та проаналізував наступні аспекти:

– Чи входить спір, що виник, до обсягу арбітражної угоди, що була укладена сторонами;

– Чи є дійсною арбітражна угода укладена сторонами [8].

Дослідивши вищевказані питання суд дійшов висновку про арбітрабельність предмету спору. Вцілому, рішення суду є позитивним, адже Верховний суд звернув увагу на те, що питання арбітрабельності може бути ініційоване самим судом. Водночас, застосування терміну «арбітрабельність» є, на нашу думку, не зовсім коректним. Предметом спору по даній справі було стягнення заборгованості за кредитним договором, у зв'язку з чим об'єктивна арбітрабельність такого спору не викликала сумнівів. В свою чергу, дослідження зазначених судом питань має здійснюватись в контекст дослідження обсягу арбітражної угоди, а не в контексті аналізу арбітрабельності спору.

Під час розгляду справи № 911/1803/19 Верховний Суд також застосовував термін «арбітрабельність», вживаючи його у наступному контексті: «Суд апеляційної інстанції вказав, що суд першої інстанції за наявності підстав для закриття провадження у справі, вдався до перегляду обставин, встановлених компетентним судом, рішення якого визнано на Україні, зокрема щодо арбітрабельності спору Арбітражному Трибуналу Німецької Морської Асоціації Арбітражу». Таким чином, суд апеляційної інстанції фактично отожднив арбітрабельність з наявністю у Арбітражного Трибуналу Німецької Морської Асоціації Арбітражу компетенції на розгляд спору, що не відповідає правовій природі такої категорії як «арбітрабельність спору» [9].

Зазначений приклад додатково підкреслює важливість подальшого дослідження такого поняття як «арбітрабельність» і формування єдиної правової концепції даного поняття.

Законодавство, яке визначає арбітрабельність спору.

Одним з дискусійних питань арбітрабельності є вибір права, за яким встановлюється арбітрабельність того чи іншого спору. Аналізуючи різні думки та аргументи науковців можна виділити наступні підходи щодо визначення права, за яким має встановлюватись арбітрабельність:

– *Lex fori* – закон місця суду. Така точка зору є найпопулярнішою серед науковців, адже відповідно до ч. 2 ст. V Нью-Йоркської конвенції про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень, 1958 року (далі – Нью-Йоркська Конвенція) [10] у визнанні та приведенні до виконання арбітражного рішення може бути відмовлено, якщо компетентна влада країни, в якій запитується визнання та приведення до виконання, прийде до висновку що об'єкт спору не може бути предметом арбітражного розгляду за законами цієї країни. Таким чином, питання арбітрабельності спору фактично вирішується за законодавством країни суду, який приймає рішення щодо визнання та приведення до виконання арбітражного рішення. Положення Нью-Йоркської Конвенції в даному випадку регулюють тільки питання визначення арбітрабельності спорів вже на стадії визнання та виконання арбітражного рішення, у зв'язку з чим чітко врегулювання питання щодо визначення арбітрабельності спорів на стадії розгляду спору у відповідному арбітражі по суті відсутнє.

– *Lex compromissi* – питання арбітрабельності вирішується за законодавством країни, правом якої регулюється укладення арбітражної угоди та питання її дійсності. Такої точки зору дотримуються прихильники теорії про те, що арбітрабельність є одним з елементів дійсності арбітражної угоди.

– *Lex fori + Lex compromissi* – окремі вчені говорять про те, що питання арбітрабельності має вирішуватись

комплексно внаслідок аналізу законодавства країни арбітражної угоди, законодавства країни суду, законодавства країни виконання арбітражного рішення [11, 3].

Арбітрабельність спору та дійсність арбітражної угоди: співвідношення понять.

Наступним дискусійним питанням є співвідношення арбітрабельності спору та дійсності арбітражної угоди.

На думку окремих вчених, арбітрабельність є умовою дійсності арбітражної угоди, у зв'язку з чим неарбітрабельність спору фактично є підставою для визнання недійсною самої арбітражної угоди. Таку точку зору поділяють Т. Нешатаєва, О. Скворцов, Г. Kaufmann-Kohler, В. Stuck [12, 301].

М. Мос, А. Редферн та М. Хантер також виділяють три необхідні умови дійсності арбітражної угоди, такі як вимога письмової форми, вимога визначення конкретних правовідносин і вимога арбітрабельності [13, 87]. До висновків про те, що арбітрабельність є умовою дійсності арбітражної угоди вчені приходять на підставі аналізу п.1. ст. II Нью-Йоркської Конвенції, відповідно до якої кожна Договірна Держава визнає письмову угоду, за якою сторони зобов'язуються передавати до арбітражу всі або певні спори, що виникають або можуть виникнути між ними у зв'язку з яким-небудь конкретним договором або іншого правовідношення, об'єкт якого може бути предметом арбітражного розгляду. Тобто, арбітражну угоду може бути укладено тільки щодо арбітрабельного спору. Якщо спір неарбітрабельний, то укладена щодо нього арбітражна угода фактично є недійсною.

Вчені, які не поділяють цю точку зору, наголошують на тому, що недійсність арбітражної угоди, яка встановлюється за правилами Нью-Йоркської конвенції, не в стані впливати на обсяг арбітрабельності в тому чи в іншому правопорядку [14, 84]. Кора-

бльова О. підкреслює, що обсяг арбітрабельності того чи іншого спору може змінюватись від арбітрабельності до неарбітрабельності в залежності від етапу арбітражного розгляду, у той час як це не може впливати на питання дійсності/недійсності арбітражної угоди [14, 83].

На нашу думку, питання арбітрабельності спору і дійсності арбітражної угоди знаходяться в різних площинах. Питання дійсності арбітражної угоди вирішується аналогічно питанню дійсності будь-якого правочину. Щоб визнати арбітражну угоду недійсною необхідно звернутись до матеріального права країни, яким регулюється арбітражна угода, і визначити підстави для визнання правочину недійсним. До прикладу, вимоги щодо чинності правочину передбачені ст. 203 Цивільного кодексу України [15], серед яких наявність у сторін дієздатності на укладення правочину, дотримання форми правочину (ЗУ «Про міжнародний комерційний арбітраж» у ст. 7 встановлює вимогу до письмової форми арбітражної угоди [16]), волевиявлення сторін, відповідність правочину вимогам законодавства тощо. Таким чином, у випадку недодержання встановлених вимог арбітражна угода, підпорядкована законодавству України, може бути визнана недійсною. Тобто, аналізуючи дійсність арбітражної угоди, Сторони звертаються до права країни, якій підпорядкована арбітражна угода.

В той же час, вирішення питання арбітрабельності спору може бути підпорядковане іншому законодавству, наприклад, законодавству країни місця визнання та виконання арбітражного рішення, адже відповідно до ч. 2 ст. V Нью-Йоркської Конвенції, у визнанні та приведенні до виконання арбітражного рішення може бути відмовлено, якщо компетентна влада країни, якій запитується визнання та приведення до виконання, прийде до висновку що

об'єкт спору не може бути предметом арбітражного розгляду за законами цієї країни. Наприклад, сторони контракту погодили, що арбітражна угода підпорядкована законодавству України. При цьому місцем виконання арбітражного рішення буде інша країна. Під час визнання арбітражного рішення у країні виконання арбітражного рішення місцевим уповноваженим судом буде встановлено неарбітрабельність спору. Проте, яким чином це стане підставою для недійсності арбітражної угоди?

Отже, встановлення неарбітрабельності того чи іншого спору не може ставити під сумнів дійсність укладеної сторонами арбітражної угоди а може бути підставою для визнання арбітражної угоди невиконуваною саме в цій країні.

Види арбітрабельності

Що стосується видів арбітрабельності, то у літературі найбільш розповсюдженим на сьогодні залишається поділ арбітрабельності на об'єктивну (*ratione materiae*) та суб'єктивну (*ratione personae*).

Суб'єктивна арбітрабельність.

Суб'єктивна арбітрабельність (арбітрабельність *ratione personae*) звертається до сторін арбітражного спору та встановлює коло суб'єктів, які мають чи не мають право укласти арбітражну угоду та прийняти рішення про передачу спору на розгляд до міжнародного арбітражу.

На думку вчених, основу суб'єктивної арбітрабельності становить загальна правосуб'єктність особи, яка, в свою чергу, передбачає матеріальну правосуб'єктність та процесуальну правосуб'єктність [17]. Під матеріальною правосуб'єктністю розуміється здатність укласти цивільно-правові угоди, а під процесуальною – здатність своїми діями захищати свої матеріальні права в процесуальному режимі. Матеріальна правосуб'єктність включає в себе як правоздатність так і дієздатність особи.

Нью-Йоркська Конвенція в п. 1 ст. V передбачає, що у визнанні та виконанні арбітражного рішення може бути відмовлено на прохання сторони, проти якої воно направлено, якщо така сторона надасть компетентній владі докази того, що сторони арбітражної угоди були недієздатні за законом, який до них застосовується. Тобто, наявність дієздатності визначається за особистим законом такої юридичної особи.

Відповідно до ст. 25 Закону України «Про міжнародне приватне право» [18], особистим законом юридичної особи вважається право держави місцезнаходження юридичної особи. При цьому під місцезнаходженням розуміється держава, у якій юридична особа зареєстрована або іншим чином створена згідно з правом цієї держави. За відсутності таких умов або якщо їх не можливо встановити, застосовується право держави, у якій знаходиться виконавчий орган управління юридичної особи.

Таким чином, питання щодо здатності юридичної особи укласти арбітражну угоду має вирішуватись відповідно до законодавства країни реєстрації такої юридичної особи (або країни розташування виконавчого органу).

Проте виникає логічне запитання, чи потрібно брати до уваги право, що застосовується до контракту [13, 48]. Зазначене питання постає у тому випадку, якщо юридична особа не може укласти арбітражну угоду за правом країни місця реєстрації, але, може укласти таку арбітражну угоду за правом країни, яке регулює відносини конкретного контракту. На сьогоднішній день це питання залишається відкритим і потребує окремого дослідження.

Також дискусійним є питання щодо заміни сторони в арбітражній угоді, а саме, чи розповсюджуються положення угоди на правонаступників її сторін. Розрізняють універсальне правонаступництво (передбачає повний

перехід прав і обов'язків від однієї особи до іншої, наприклад, реорганізація юридичної особи, спадкування у випадку смерті фізичної особи) та сингулярне правонаступництво (перехід прав і обов'язків від однієї особи до іншої тільки у конкретних правовідносинах, наприклад, заміна сторони у зобов'язанні).

Щодо універсального правонаступництва серед науковців превалює позиція про те, що правонаступник отримує усі без винятку права та обов'язки свого попередника, у зв'язку з чим стає стороною укладених арбітражних угод. Проблемним питанням універсального правонаступництва науковці вбачають випадок, коли статус правонаступника може стати перепоною в реалізації арбітражної угоди, адже може бути втрачено елемент «міжнародності», що є обов'язковим для передачі спору на розгляд до міжнародного арбітражу [16, 390].

Щодо сингулярного правонаступництва існують три основні підходи:

– до правонаступника не переходять права та обов'язки за арбітражною угодою;

– до правонаступника переходять права та обов'язки за арбітражною угодою тільки в тому випадку, якщо правонаступнику було відомо про наявність такої угоди;

– до правонаступника завжди переходять права та обов'язки за арбітражною угодою.

Перший підхід підтримується рядом вчених, наприклад, на думку О. Скворцова матеріальне правонаступництво не передбачає процесуального правонаступництва [19, 1244].

Другий підхід знайшов своє відображення в судовій практиці ряду країн. Зокрема, Верховний суд Швеції під час розгляду справи MS «EMJA» Braak Schifffahrts KG (Німеччина) проти Scheepswerf Fergus BV (Нідерланди) постановив, що у випадку, якщо новій стороні було відомо про існування арбітражного застереження

в основному договорі, то вона вважається такою, до якої перейшли всі права і обов'язки за арбітражною угодою. Більше того, тягар доказування з питання можливості чи неможливості застосування правонаступництва у кожному конкретному випадку суд покладає саме на сторін процесу (наприклад, справа PJSC Ukrnafta (Україна) проти Carpathy Petroleum Corporation Delaware (США)).

Третя позиція підтримується таким вченим, як Мусін В., який зазначає, що юридична особа, до якої в порядку універсального правонаступництва перейшли цивільні правовідносини, по яким є домовленості щодо передачі спорів до арбітражу, стає правонаступником не тільки по матеріальним а й по процесуальним правам [17].

Одним із проблемних питань суб'єктивної арбітрабельності є також питання компетенції уповноважених представників на укладення відповідної арбітражної угоди. Якщо говорити про договірне представництво, то тут виникає питання – чи повинен відповідний договір (або довіреність) містити пряму компетенцію представника на укладення арбітражної угоди? Чи наявність права на укладення відповідного правочину дозволяє представнику самостійно прийняти рішення про те, що спори з такого правочину будуть передані на розгляд до міжнародного комерційного арбітражу?

Законодавці та суди різних країн самостійно вирішують дане питання. Так, швейцарське та австрійське право вимагають, щоб довіритель безпосередньо уповноважив повіреного саме на укладення арбітражної угоди, інакше така угода не буде обов'язковою для довірителя. У той час як законодавство Італії, Франції та Німеччини не містить таких законодавчих вимог щодо наявності спеціальних повноважень на укладення арбітражних застережень [13, 50]. Законодавство України також не містить прямої

вимоги щодо наявності у представника окремого повноваження на укладення арбітражної угоди.

Об'єктивна арбітрабельність.

Об'єктивна арбітрабельність (арбітрабельність *ratione materiae*) звертається до предмету спору, визначаючи можливість передати такий спір на розгляд до арбітражу. Тобто, ключовим для об'єктивної арбітрабельності є відповідь на питання – чи може конкретний спір бути предметом розгляду в міжнародному комерційному арбітражному суді.

В. Хвалеї під об'єктивною арбітрабельністю розуміє види спорів, які можуть бути предметом третейського розгляду, а під суб'єктивною – можливість сторони укласти арбітражну угоду [20, 166].

Н. Єрпильова зазначає, що суб'єктивна арбітрабельність «суть пороження» як матеріальної так і процесуальної правосуб'єктності особи.

Ряд науковців вказує на те, що об'єктивна арбітрабельність це допустимість передачі спору на розгляд до арбітражу, яка заснована на характері спірного правовідношення [20, 240].

Якщо аналізувати міжнародний підхід, то на конвенційному рівні відсутні чіткі та уніфіковані переліки спорів, що є арбітрабельними. Тобто, об'єктивна арбітрабельність регулюється національним законодавством, яким визначається коло арбітрабельних та/або неарбітрабельних спорів.

Об'єктивна арбітрабельність у законодавстві конкретної країни відображена у правових нормах, які встановлюють можливість передати спір на розгляд до комерційного арбітражу.

У цій частині законодавство окремих країн різняться. Узагальнено можна говорити про підхід до арбітрабельності у країнах приватноправової концепції арбітражу (Франція, Бельгія, Нідерланди, Іспанія, Індонезія, та інші країни, які визнають Типовий закон ЮНСІТРАЛ) та у країнах, що

дотримуються концепції «загального права» (Великобританія, США, окремі країни Африки та Азії) [21, 199].

У країнах приватноправової концепції арбітражу чітко розмежують арбітрабельні та неарбітрабельні спори. У країнах концепції «загального права» ті чи інші спори виключаються з кола арбітрабельних на підставі прецедентного права, передаючи це питання на розсуд судів.

Наприклад, в Австрії на вирішення арбітражу можуть бути передані будь-які спори що стосуються економічного інтересу. За відсутності такого інтересу спори можуть бути передані на вирішення арбітражу у випадку, якщо закон дозволяє укладення мирової угоди щодо предмету спору (ст. 582 (1) ГПК Австрії). В Швейцарії на розгляд до арбітражу можуть бути передані будь-які спори, що містять фінансовий інтерес (в тому числі, сімейні та трудові спори). В Швеції предметом арбітражу можуть бути не тільки цивільно-правові, а й трудові спори та цивільно-правові наслідки законодавства про конкуренцію. В Сполучених Штатах Америки коло арбітрабельних спорів є досить широким, виключаючи тільки питання, пов'язані з обігом цінних паперів, спорів щодо захисту прав споживачів, трудових спорів та питання антимонопольного регулювання. В Японії у відповідності до ст. 786 Арбітражно-процесуального кодексу не можуть бути передані до арбітражу спори, пов'язані з вже визначеним банкрутством, антимонопольні спори, справи, пов'язані з реєстрацією прав на інтелектуальну власність. Крім того, відповідно до ст. 13 Закону про арбітраж 2003 року неарбітрабельними є позови пайовиків проти рішень загальних зборів акціонерів та спори, пов'язані з оскарженням рішень державних установ [22].

Загальною тенденцією, що простежується у підході національних законодавців більшості країн, є розширення переліку арбітрабельних спорів та надання сторонам спору можливо-

стей домовитись про обрання такого альтернативного способу вирішення спору як міжнародний арбітраж.

У статті досліджено концепцію арбітрабельності спорів як одну з ключових концепцій міжнародного комерційного арбітражу. Проаналізовано запропоновані в науці визначення поняття «арбітрабельність», наведено основні позиції науковців із зазначеного питання, визначено порядок застосування терміну українськими судами. Автором запропоноване власне визначення арбітрабельності.

*Окреслено ключові проблеми, пов'язані із визначенням законодавства, що підлягає застосуванню під час визначення арбітрабельності чи неарбітрабельності спору. Наведено основні підходи до визначення такого права, зокрема, підходи *Lex fori*, *Lex compromissi*, *Lex fori + Lex compromissi*.*

Досліджено співвідношення таких категорій, як «арбітрабельність» та «дійсність арбітражної угоди», визначено різні підходи науковців до зазначеної проблематики. Наведено аргументації вчених на користь теорії про те, що арбітрабельність є умовою дійсності арбітражної угоди, та доводи вчених, які вважають, що арбітрабельність не може бути умовою дійсності арбітражної угоди.

Проаналізовано види арбітрабельності – об'єктивну та суб'єктивну. Окреслено ключові проблемні питання суб'єктивної арбітрабельності, що потребують подальших наукових досліджень, зокрема, питання щодо правонаступництва за арбітражною угодою, питання укладення арбітражної угоди представниками.

Досліджено об'єктивну арбітрабельність та підходи різних країн до визначення переліку арбітрабельних та неарбітрабельних спорів. Наведено загальні тенденції

щодо вирішення питання арбітрабельності спорів, які існують в країнах приватноправової концепції арбітражу (Франція, Бельгія, Нідерланди, Іспанія, Індонезія, та інші країни, які визнають Типовий закон ЮНСІТРАЛ) та у країнах, що дотримуються концепції «загального права» (Великобританія, США, окремі країни Африки та Азії).

Ключові слова: арбітрабельність, неарбітрабельність, міжнародний арбітраж, юрисдикція, компетенція.

Spyrydonova K. Arbitrability of disputes: issues of theory and practice

The article examines the concept of arbitrability of disputes as one of the key concepts of international commercial arbitration. The definition of the concept of «arbitrability» proposed in science is analyzed, the main positions of scientists on the specified issue are given, and the order of application of the term by Ukrainian courts is determined. The author proposed his own definition of arbitrability.

The key issues related to the determination of the legislation to be applied when determining the arbitrability or non-arbitrability of a dispute are outlined. The main approaches to defining such a right are given, in particular, *Lex fori*, *Lex compromissi*, *Lex fori + Lex compromissi* approaches.

The relationship between such categories as «arbitrability» and «validity of the arbitration agreement» was studied, different approaches of scientists to the specified problem were determined. The arguments of scientists in favor of the theory that arbitrability is a condition for the validity of an arbitration agreement, and the arguments of scientists who believe that arbitrability cannot be a condition for the validity of an arbitration agreement are given.

Types of arbitrability – objective and subjective – are analyzed. The key problematic issues of subjective arbitrability that require further scientific research are outlined, in particular, the issue of legal succession under an arbitration agreement, the issue of concluding an arbitration agreement by representatives.

The objective arbitrability and approaches of different countries to determining the list of arbitrable and non-arbitrable disputes were studied. The general trends in resolving the issue of arbitrability of disputes that exist in countries with a private law concept of arbitration (France, Belgium, the Netherlands, Spain, Indonesia, and other countries that recognize the UNCITRAL Model Law) and in countries that adhere to the concept of «common law» (Great Britain, USA, some countries of Africa and Asia).

Key words: arbitrability, non-arbitrability, international arbitration, jurisdiction, competence.

Література

1. Коваленко І. *Поняття та види арбітрабельності в теорії міжнародного комерційного арбітражу*. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 1. С. 29-33.
2. Винокурова Л. Ф. *Міжнародний комерційний арбітраж в Україні: стан та перспективи розвитку правового регулювання в умовах реформування судової системи*. Нью-Йоркська конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень: 60-річна історія успіху. V Міжнародні арбітражні читання пам'яті академіка І. Г. Побірченка: збірник доповідей і статей (4 жовтня 2018 року). Київ, 2019, с. 137-153
3. Купцова М.В. *Арбітрабельність спорів у міжнародному комерційному арбітражі*. Адвокат. 2012. № 5 (140). С. 41-45.
4. Захарченко Т., Теплюк М. *Визнання і виконання міжнародних арбітражних рішень в Україні: питання теорії та практики*. Право України. 2011. № 1. С. 160-183.
5. Elie Kleiman, Claire Pauly, Jones Day. *Arbitrability and Public Policy*

Challenges. 2019. URL: <https://globalarbitrationreview.com/guide/the-guide-challenging-and-enforcing-arbitration-awards/1st-edition/article/arbitrability-and-public-policy-challenges#footnote-056> (дата звернення 29.10.2022).

6. Karim Y Youssef. *The Death of Inarbitrability». Arbitrability: International and Comparative Perspectives*. 2009.

7. Постанова Верховного Суду від 27 червня 2018 р. у справі № 519/15/17/Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75717009> (дата звернення: 30.10.22).

8. Постанова Верховного Суду від 17 вересня 2021 р. у справі № 824/199/20/Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99890219> (дата звернення: 30.10.22).

9. Постанова Верховного Суду від 07 жовтня 2020 р. у справі № 911/1803/19/Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92673992> (дата звернення: 30.10.22).

10. Про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень: Конвенція Організації Об'єднаних Націй від 10.06.1958 р. Офіційний вісник України. 2004 р., № 45, С. 329.

11. Gonzales de Cossio Francisco. *The problem of the relevant arbitrability*. URL: <http://www.gdca.com.mx/PDF/arbitraje/Problem%20of%20Relevant%20Arbitrability.pdf> (дата звернення: 30.10.22).

12. Чупрунов И.С. Арбитрабельность: применимое право и влияние со стороны сверхимперативных норм. *Новые горизонты международного арбитража*. 2013. Выпуск 1. С. 297-362.

13. Мальський М.М. Арбітражна угода: теоретичні та практичні

аспекти: монографія. Львів: Літопис. 2013. 374 с.

14. Кораблева Е.А. Соотношение действительности арбитражного соглашения и арбитрабельности предмета спора. *Вестник международного коммерческого арбитража*. 2011. № 1. С. 72-84.

15. Цивільний кодекс України: Кодекс від 16.03.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

16. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. № 4002-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 25. Ст. 198.

17. Скворцов О.Ю. *Третейское разбирательство предпринимательских споров в России: проблемы, тенденции, перспективы*. Wolters Kluwer Russia. 2005. 691с. URL: <https://studfile.net/preview/429048/> (дата звернення 13.11.22).

18. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 32. Ст. 422.

19. Минина А.И. *Понятие и содержание субъективной арбитрабельности*. Актуальные проблемы международного частного права. 2014. № 6 (43). С. 1240-1247.

20. Скворцов О. Ю., Савранский М.Ю., Севастьянов Г.В. *Международный коммерческий арбитраж: Учебник*. – М. : Статут, 2018. – 965 с.

21. Курочкин С.А. *Государственные суды в третейском разбирательстве и международном коммерческом арбитраже*. М.: Волтерс Клуер, 2008. – 296 с.

22. Карпышев М.А. Допустимость международного разбирательства (арбитрабельность коммерческих споров) в России и Японии.. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/dopustimost-mezhdunarodnogo-arbitrazhnogo-razbiratelstva-arbitrabilnost-kommercheskih-sporov-v-rossii-i-yparii>.

